

SISÄISEN VALVONNAN YLEISOHJE

2020-

1. Johdanto

Sisäisen valvonnan yleisohje on maakuntahallituksen hyväksymä asiakirja, jolla ohjeistetaan hallituksen, viranhaltijoiden, esimiesten ja henkilöstön toimintaa.

Keski-Pohjanmaan liiton (jatkossa liiton) hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja liiton hallintosäännön mukaisesti.

Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa maakuntahallitus.

2. Sisäisen valvonnan määrittely

Maakuntahallituksen ja johtavien viranhaltijoiden vastuulla olevalla sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan 1) järjestelmällistä toimintaa, 2) vastuullista suhtautumista ja 3) kehittyneitä toimintatapoja, joilla edistetään tavoitteiden ja hyvän hallintotavan mukaista toimintaa. Hallintosäännöllä on osoitettu tehtävät, toimivaltuudet ja vastuut sekä vastuunalaisuus toiminnan johtamisesta, kehittämisestä, tuloksellisuudesta ja hyvän hallintotavan noudattamisesta.

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla

- vaikutetaan toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen,
- kehittämiseen,
- toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen,
- kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen,
- tuhlailun, erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä
- varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen.

Sisäinen valvonta on johtamista ja riskien hallintaa.

3. Sisäisen valvonnan tehtävät

Maakuntajohtajan vastuulla on riskienhallinnan menettelyiden ja valvonta-toimien luominen. Niiden tulee olla toiminnan ja riskien merkityksen perusteella määritellyt ja kohdennetut. Johtamiseen, talous- ja tietohallintoon, toimintoihin ja talouteen liittyvien valvontatoimien tulee olla ennaltaehkäiseviä, havaitsevia ja mahdollistaa korjaavat toimenpiteet.

Valvontatoimia suoritetaan hallintosäännössä määriteltyjen toimivaltuuksien mukaan. Näitä ovat mm. seuraavat:

- tehtävien, toimivaltuuksien, raportointivastuiden sekä –menettelyiden määrittelyt
- tehtävien eriyttäminen ja käyttöoikeudet
- esittely- ja hyväksymismenettelyt päätöksenteossa (ml. otto-oikeus), toiminnoissa ja prosesseissa
- seuranta- ja ohjausmenettelyt
- itsearviointimenettelyt
- toiminnan tuloksellisuuden ja henkilöstön suoriutumisen arvioinnit
- omaisuuden fyysinen turvaaminen

Valvontatoimien tulee olla riittävät ja toteutua aidosti toimintojen ja prosessien, tietojärjestelmien tasolla sekä omaisuuden hallinnassa.

4. Sisäisen valvonnan osa-alueet

Sisäinen valvonta jakaantuu:

- sisäiseen tarkkailuun
- luottamushenkilöiden suorittamaan seurantaan ja
- sisäiseen tarkastukseen.

Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaan liittyvien työvaiheiden tai erillisten toimenpiteiden ja varojen käytön valvontaa. Sisäisellä tarkkailulla varmistetaan, että tehtävät hoidetaan oikeaan aikaan, hyväksytyllä tavalla ja tehtävään osoitettujen voimavarojen puitteissa.

Sisäisen tarkkailun toimivuuden seuranta kuuluu jokaisen johtoryhmän jäsenen tehtäviin. Päälliköiden tulee päätöksenteon ja toiminnan seurannan perusteella valvoa vastuullaan olevaa toimintaa ja saattaa asia maakuntajohtajan tietoon, mikäli he havaitsevat lainsäädännön, hallintosäännön toimivaltamääräysten tai ohjeiden vastaista toimintaa sekä muutoin epätaloudellista tai tehotonta toimintaa. Myös henkilöstö on velvollinen raportoimaan esimiehelleen tai maakuntajohtajalle havaitsemistaan epäkohdista.

Seuranta on luottamushenkilöille kuuluva osa sisäistä valvontaa. Seurannan tehtävänä on raportointivelvoitteiden asettaminen, raportoinnin toteutuksen valvonta ja tehtyjen päätösten ja raporteissa kuvattujen tulosten vertailu.

Sisäinen tarkastus on sisäisen valvonnan näkyvä osa. Se on aktiivista, systemaattista ja julkista toimintaa. Se on tarkastustarkoituksessa tehtyä valvontaa. Sisäinen tarkastus antaa suosituksia todettujen heikkouksien ja puutteiden korjaamiseksi.

5. Sisäisen valvonnan järjestäminen

Tilivelvollisia ovat maakuntahallituksen jäsenet, maakuntajohtaja ja hallintopäällikkö.

Muun henkilön kuin kuntalain tarkoittaman tilivelvollisen on myös hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella. Tilivelvollisten määrittely ja nimeäminen ei estä kohdistamasta vahingonkorvausvaatimusta tai rikosseuraamusta myös muuhun henkilöön kuin kuntalain tarkoittamaan tilivelvolliseen perustellusta syystä.

Maakuntajohtaja vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta liitossa, ohjeistaa alaisiaan sekä raportoi asiasta maakuntahallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Kukin päällikkö vastaa toimialueensa toimintaan liittyvästä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialueellaan, ohjeistaa alaisiaan sekä raportoi asiasta maakuntajohtajalle.

Maakuntajohtaja vastaa liiton kokonaistoimintaan liittyvien riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoi asiasta maakuntahallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Kukin päällikkö vastaa toimialueensa toimintaan liittyvien riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta toimialueellaan sekä raportoi asiasta maakuntajohtajalle.

Maakuntahallitus antaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toteuttamisesta yleiset ohjeet. Tämä velvoite toteutetaan tällä yleisohjeella.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti.

6. Taloushallinnon järjestäminen liitossa

Liiton taloushallinnon järjestäminen ja vastuut sen osa-alueilla on kuvattu liiton säännöissä ja ohjeissa, joista keskeisimmät ovat hallintosääntö ja liiton yleinen hankintaohje. Muilta osin noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

7. Sisäinen tarkastus sekä maakunnan kehittämisrahojen ja EU-rahojen valvonta

Liiton toimeksiannosta liiton tilintarkastaja suorittaa tarkastuksia rahoitusta saaneiden projektien osalta. Tilintarkastajan suorittamassa sisäisessä

valvonnassa havaituista epäkohdista annetaan selonteko välittömästi tai tilinpäätöksen yhteydessä maakuntahallitukselle.

EU-hankkeiden, kansallisten hankkeiden ja omien hankkeiden kohdalla liitossa noudatetaan voimassa olevan ohjelmakauden hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvausta (HVJ) sekä TEM:n ohjeistusta.

8. Sisäisen valvonnan toimeenpano, seuranta ja raportointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen hyväksyy maakuntahallitus. Maakuntajohtaja ja päälliköt vastaavat sen toteuttamisesta toimialueillaan. Liiton johtamisen, ohjauksen, toiminnan, seurannan ja arvioinnin prosesseja ja menettelyitä arvioidaan ja kehitetään voimassa olevien prosessikuvauksen perusteella.

Maakuntahallitus seuraa ja arvioi päätöksenteon laatua, suunnitelmien toteutumista, riskienhallintaa ja tavoitteiden saavuttamista saamansa raportointitiedon, päätösten, esityslistojen, pöytäkirjojen sekä riskienarviointien perusteella. Maakuntahallitus seuraa ja valvoo riskien kartoitusten, arviointien suorittamisen systemaattisuutta ja edellyttää raportointia arviointien tuloksista ja tarvittavista kehittämisalueista.

Päälliköt raportoivat maakuntajohtajalle kirjallisesti kaksi kertaa vuodessa (30.6. ja 31.12. mennessä) havainnoistaan sisäisen valvonnan osalta.

Kiireellisiä toimia edellyttävät havainnot on tehtävä viipymättä.

Maakuntajohtaja antaa vuosittain raportin sisäisestä valvonnasta, joka pohjautuu edellä mainittuihin raportointeihin ja muihin havaintoihin.

Maakuntahallituksen tulee luoda kokonaisarvio riskienhallinta- ja valvontajärjestelmien toimivuudesta. Maakuntahallitus antaa vuosittain toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

9. Sisäisen valvonnan ohjeistaminen

Maakuntahallitus ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä tietohallinnon asianmukaisen järjestämisen ja antaa selonteot sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Sisäisessä valvonnassa ja sen ohjeistamisessa keskitytään toiminnan tuloksellisuuden ja riskialttiuden kannalta oleellisimpiin seikkoihin. Sisäisen valvonnan ohjeistaminen tapahtuu sääntöjen ja toimintaohjeiden avulla, joita ovat mm. talousarvio ja -suunnitelma, talousarvion käyttösuunnitelma, neljännesvuosiraportit ja liiton keskeiset säännöt.

10. Voimaantulo

Maakuntahallitus 15.6.2020 § 59

Tämä yleisohje tulee voimaan 1.7.2020 ja korvaa maakuntahallituksen 14.5.2018 hyväksymän sisäisen valvonnan yleisohjeen.